

ODMEVI NA DOGODKE

PISANJE JE MOJA ŽIVLJENJSKA STRAST

Pogovor s Kevinom Brooksom

Za britanskega pisatelja Kevina Brooksa velja, da ga bralci izjemno cenijo ali pa njegovih knjig ne marajo. Mlačno mnenje o njem je težko zaslediti. V Sloveniji ima njegovo pisanje veliko privržencev, zato je bil njegov obisk naših krajev in bralcev v okviru mladinskega literarnega festivala Bralnice pod slamnikom 2018 odlično sprejet. Ne samo v Ljubljani in Domžalah, tudi v Idriji in Tolminu je svoje bralce očaral s pripovedovanjem. Bil je tudi gost Mestne knjižnice Ljubljana na posvetu Knjižnica, srce mesta (ob 70. obletnici Pionirske in mladinskega knjižničarstva na Slovenskem).

Kevin Brooks je odrasčal v Exetru v Veliki Britaniji. Študiral je psihologijo in filozofijo ter kulturne študije. Opravljal je številne poklice, s katerimi se je preživljal, ko od glasbe in pisanja ni mogel živeti. »V mladih letih je bila glasba vse moje življenje,« pravi. »Želel sem se preživljati z njo, pa ni šlo. Zato sem vzel vsako delo, ki sem ga dobil. V živalskem vrtu mi je bilo najbolj všeč. Te službe so mi dale izkušnje za življenje in pisanje. Ko sem spoznal, da ne bom rock zvezda, sem sklenil uresničiti željo, da bi postal romanopisec. Vedno sem si želel biti pisatelj, vedno sem rad bral, prav strasten bralec sem bil. Od otroštva sem vedno kaj pisal, ne spomnim se obdobja v svojem življenju, ko ne bi pisal ničesar. Pisanje mi nikoli ni bilo hobi, pač pa življenjska strast, čeprav je dolgo trajalo, da so mi objavili prvo knjigo.« Pisateljsko pot je začel pri triinštiridesetih z romanom *Martin Pujs* (2002), ki je prejel nagrado Branford Boase 2003 in bil nominiran za Carnegie Medal. Njegov roman *Lucas* (2002) je leta 2004 prejel nagrado North East Teenage Book. Realistično-fantazijski mladinski roman *iBoy* je prejel nagrado Angus Book 2012, bil je med sedmimi nominiranci za Deutsche Jugendliteraturpreis 2012 in izbran za najbolj priljubljeno mladinsko knjigo na Nizozemskem leta 2012. Po njem je posnet film. *Za Dnevnik iz bunkerja* je avtor leta 2014 prejel prestižno nagrado Carnegie Medal za mladinsko literaturo. S svojim izidom je ta roman v Veliki Britaniji dvignil precej prahu, zagotovo pa še več po tem, ko je prejel to prestižno nagrado.

Naslednje leto bo Kevin Brooks dopolnil šestdeset let, a je videti veliko mlajši. Običajno se opraviči, da živi na samem na deželi, da mu dnevi minevajo v glavnem v samoti, pri pisanju, zato izkoristi vsako priložnost, da lahko pripoveduje. In res govori in govori, a dobro ve, kaj in o čem. Njegove besede so tehtne. Slovenski bralci so mu postavili veliko vprašanj. Tukaj je nekaj Brooksovih najbolj zanimivih odgovorov, ki osvetljujejo njegovo pisanje.

Pisatelji dobijo zamisli za svoje knjige na zelo različne načine. Kje jih dobite vi? In kako veste, katera zamisel je prava, takšna, da bo iz nje nastala dobra knjiga?

»Zamisli pridejo od vsepovsod in od nikoder. Kar pridejo. *IBoy* je denimo nastal na podlagi debate, ki sem jo imel na nekem sejmu o tem, kaj bi se zgodilo s človekom, ki bi imel v glavi iPhone procesor. Bolj kot sem razmišljal o tem, bolj se mi je zdelo, da bi iz odgovora lahko nastala zanimiva zgodba. Ali je zamisel za novo knjigo prava, pravzaprav nikoli ne vem – vedno imam veliko idej in izbrati pravo je najtežje. Razmišljam o vseh, nato pa poskusim napisati nekaj odstavkov, morda poglavij. Tiste, ki delujejo, kjer pisanje steče in ki ostanejo, so tiste prave.«

Večino knjig ste napisali za mladostnike. Kako to, da ste se odločili za to ciljno skupino bralcev?

»Nikoli nimam v mislih naslovnikov in ne razmišljam, ali bo knjiga za fante ali morda za dekleta, za najstnike ali pa za odrasle. Komu bodo knjigo prodali, je stvar založnikov, jaz samo rad pišem knjige in uživam, ko razvijam dobre zgodbe. Če razmišljaš o tem, za koga pišeš, lahko postane nevarno, saj začneš pisati za določeno skupino ljudi. To se mi ne zdi prav, saj mora zgodba sama najti svoje bralce. Lahko pa rečem, da imam srečo, da moje zgodbe, moje knjige berejo predvsem mladi bralci.«

Je pisanje za mlade lažje ali težje kot za odrasle?

»Saj poznate tisto: nimam časa za kratko pismo, zato ti pišem dolgega. Čisto slučajno se je zgodilo, da je bil *Martin Pujs* prvi in da je napisan za najstnike. Najprej se je sestavila zgodba, nisem razmišljal, za koga pišem. In to je bilo zame zelo naravno, kar naenkrat, naključno, sem to dojel. Sicer so mi pa izšle tudi knjige za odrasle. Ni bistvene razlike med pisanjem za odrasle in za mladino, predvsem moraš biti med ustvarjanjem iskren. Zgodba je zgodba, povedati jo je treba.«

Kaj je sporočilo vaših knjig Martin Pujs in Dnevnik iz bunkerja?

»V mojih knjigah ni sporočil, ne maram, da bi imele moje knjige sporočila. Kdo pa sem jaz, da bi si lahko privoščil tako vzvišen in ohol odnos do drugih ljudi, da bi jim pripovedoval, kaj je prav in kaj ne, kaj naj delajo, kaj naj mislijo. Ko bereš neko knjigo, postane zgodba tvoja in to jo naredi zanimivo. Če jo bere deset, sto ali tisoč ljudi, to postane deset, sto ali tisoč različnih zgodb. Sem zelo nenaklonjen didaktičnim elementom v otroškem in mladinskem leposlovju.«

Nagrada Carnegie Medal za knjigo Dnevnik iz bunkerja je povzročila precej razburjenja. Kaj pravite o tem?

»Vedno je čudovit občutek biti nominiran za kakšno nagrado in občutek ob zmagi, to moram priznati, je še dosti boljši. To je kot preliv na torti. Ta nagrada me je presenetila, bil sem je izredno vesel, a hkrati tudi žalosten, ker so knjigo označili za sporno. Žal mi je, da je ta odlična knjiga dobila tak čuden sloves. Čeprav sem že, ko sem jo pisal, vedel, da se nekateri ljudje ne bodo strinjali z zgodbo. Nikoli ne razmišljam o tem, ali je vsebina za mlade lahko ocenjena kot sporna ali ne. Če zgodba potrebuje določen dogodek, ga zapišem. Ne glede na

to, kaj pravijo nekateri bralci in kritiki. Glede spornosti vsebine pa pomislite na časnike. Nihče nima nič proti, če mladi berejo dnevne časopise, pa vsi dobro vemo, kaj vse objavljajo. Nihče ne zahteva, da časnike umaknemo izpred nedolžnih mladih oči. Svet je poln groze. In časniki ne bi opravljali svojega poslanstva, če ne bi pisali o realnem življenju. Sam menim, da je popolnoma sprejemljivo, da mladi berejo o zahtevnih temah v časnikih, je pa samoumevno tudi to, da pisatelji pišemo o istih problemih. Pravzaprav tudi mi pisatelji ne bi opravili svojega dela, svojega poslanstva, če o tem ne bi pisali.

Konec *Dnevnika iz bunkerja* odrasli običajno vidijo kot nekaj temnega in krutega, enoznačnega. Najstniki pa nasprotno v njem vidijo odprt konec, različne možnosti. Neka najstnica se je čudila, zakaj odrasli v tem koncu ne vidijo upanja. Najstniki s to knjigo namreč nimajo nobenih težav.«

Kako nastajajo vaše knjige?

»Pri nastajanju mojih knjig ima ključno vlogo razmišljanje. Nekateri ljudje radi kuhajo ali plešejo, jaz pa rad razmišljam. Ni mi pomembno, da sem fizično aktiven in v dobri telesni pripravljenosti, pomembno pa mi je, da moji možgani dobro delujejo.«

Ali so vaši junaki oblikovani po resničnih ljudeh?

»Junake oblikujem tako, kot pišem knjige, izmislim si jih. Sposodim si kakšne značilnosti, izhajam iz svojih izkušenj, trudim se, da so prizori realistični. Moji junaki imajo elemente več različnih ljudi. Običajno pišem prvoosebne pripovedi, ker se med pisanjem zelo uživim v zgodbo.«

Kakšen odnos imate do smrti junakov v vaših knjigah?

»Veliko mojih junakov umre. Vedno poznam konec knjige že, ko jo začnem pisati. Za *Dnevnik iz bunkerja* sem vedel, da se v njem mora zgoditi veliko žalostnih stvari. To knjigo sem pisal zelo dolgo in desetletje prepričeval založbo, naj jo izda. Hoteli so, da spremenim konec, a potem bi to bila popolnoma druga knjiga. Morala je biti taka, kot je.«

Katera od vaših knjig vam je najljubša?

»To je tako, kot če bi očeta vprašali, katerega od otrok ima najraje. To je torej zelo zahtevno vprašanje, saj je vsaka moja knjiga zame nekaj posebnega, vsako sem pisal v prav posebnem času svojega življenja. *Martin Pujs* je npr. moja prva objavljena knjiga, zato je nekaj zelo posebnega, na *Dnevnik iz bunkerja* sem najbolj ponosen, ker sem to knjigo najdlje pisal, kar deset let. Skratka, vse moje knjige so zame enakovredne. Vse mi zelo veliko pomenijo.«

Ali ste radi brali detektivke? Kaj pravzaprav najraje berete?

»Se vedno rad berem detektivke. Mislim, da je res dobro detektivko težko napisati in tudi zahtevno brati. Berem pa pravzaprav vse vrste knjig. Vedno sem bral zelo raznovrstne knjige, od detektivk do teoretične fizike in filozofije. Meni je vseeno, ali je knjiga komercialna ali pa je literarna mojstrovina. Pomembno je le, da mi je všeč. Rad pa imam knjige, ki me navdihujejo.«

O pisateljstvu je Kevin Brooks povedal tudi tole:

»Preživljam se z delom, ki ga imam najraje na svetu. Plačujejo me zato, da sedim in si izmišljam zgodbe. Potujem po vsem svetu, da pripovedujem o teh zgodbah in povrh vsega imam tolikšno srečo, da osvojim tudi kakšno nagrado. Ni to nekaj najboljšega?«

Irena Miš Svolfšak